

Regionale Klachtencommissie Wvggz Limburg

Klacht	:	RKMO 21.008
Wet	:	Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz)
Instelling	:	Mondriaan
Datum binnenkomst klacht	:	19 februari 2021
Datum hoorzitting	:	3 maart 2021
Datum beslissing	:	4 maart 2021 (klacht 1) en 10 maart 2021 (klacht 2)

De Regionale Klachtencommissie Wvggz Limburg heeft zich beraden over de klacht van de heer X. (hierna te noemen klager) aan wie ten tijde van het indienen van de klacht op grond van een zorgmachtiging zorg werd verleend door Mondriaan. De klacht is gericht tegen de zorgverantwoordelijke mevrouw Y. (psychiater), hierna te noemen verweerster.

1 PROCEDURE

De klachtencommissie heeft op 19 februari 2021 een klachtenformulier, gedateerd 18 februari 2021 en inhoudende twee klachten, van klager ontvangen.

Verweerster heeft de klachtencommissie op 23 februari 2021 enkele stukken doen toekomen en de patiëntenvertrouwenspersoon heeft namens klager op 26 februari 2021 een toelichting op de klacht naar de commissie gestuurd.

Op 3 maart 2021 heeft een hoorzitting plaatsgevonden via beeldcommunicatie.

Klager noch de patiëntenvertrouwenspersoon is bij deze gelegenheid verschenen.

Verweerster heeft haar standpunt weergegeven en toegelicht.

1.1 TERMIJN

Klacht 1 betreft een klacht als omschreven in artikel 10:3 Wvggz en heeft betrekking op een beslissing waarvan het gevolg actueel is, zodat de klachtencommissie gehouden is binnen 2 weken na ontvangst van de klacht ter zake een schriftelijke en gemotiveerde beslissing te nemen.

Deze termijn loopt af op 5 maart 2021. Op 4 maart 2021 is partijen bedoelde beslissing toegezonden. In dat kader is geen acht geslagen op klacht 2, nu daarvoor een ruimere beslissingstermijn geldt.

2 KLACHTEN

- 1 Klager maakt bezwaar tegen de beslissing van de zorgverantwoordelijke zijn bewegingsvrijheid te beperken.
- 2 Klager klaagt over de bejegening en benadering van een aantal verpleegkundigen jegens hem.

3 FEITEN

- Klager is al jaren bekend bij Mondriaan. Hij is meermaals gedwongen opgenomen geweest. De meeste recente opnames dateren van 1 april t/m 16 juni 2020 en van 17 juli t/m 9 oktober 2020, terwijl de huidige opname sinds 21 december 2020 voortduurt middels een crisismaatregel.
- De Rechtbank Limburg heeft op 28 december 2020 een machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel verleend ten aanzien van klager voor de duur van 3 weken, te weten t/m 18 januari 2021. Hierin is onder meer bepaald dat de bewegingsvrijheid van klager in het kader van verplichte zorg kan worden beperkt.
- Op 9 februari 2021 heeft de geneesheer-directeur melding gemaakt van onttrekking aan verplichte zorg ten aanzien van klager. Op dezelfde dag wordt de verplichte zorg hervat.

- De geneesheer-directeur heeft op 17 februari 2021 weer een melding van onttrekking aan verplichte zorg ten aanzien van klager gemaakt.
- De Rechtbank Limburg heeft op 22 januari 2021 een zorgmachtiging ten aanzien van klager verleend voor de duur van maximaal 6 maanden, te weten t/m 22 juli 2021. Ook hierin staat vermeld dat beperking van de bewegingsvrijheid als verplichte zorg kan worden ingezet.
- Klager heeft op dezelfde dag een formulier "Informatie aan betrokkene over beslissing zorgverantwoordelijke tot het verlenen van verplichte zorg (art. 8:9 lid 1 en 2 Wvggz)" ontvangen, waarin gemotiveerd staat aangegeven dat de bewegingsvrijheid van klager wordt beperkt.
- Op de datum van de hoorzitting is klager afwezig; hij heeft zich dan al een aantal dagen aan de verplichte zorg onttrokken.

4 STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

4.1 STANDPUNT KLAGER

Het standpunt van klager komt, samengevat, neer op het volgende.

Klager is totaal niet te spreken over het beleid en hoe er met hem wordt omgegaan. Hij is zonder geldige reden thuis opgepakt en opgenomen. Klager stelt dat geen sprake is van gevaar of ernstig nadeel. Hij wil vrij kunnen bewegen en op basis van afspraken weer terug naar de afdeling komen. Daarbij zegt klager toe geen wiet mee te nemen naar de afdeling of deze bij binnenkomst af te geven. Het is op de afdeling bekend dat hij medicinale wiet gebruikt.

Het is belangrijk voor klager om buiten te zijn. Hij moet zijn privéleven onderhouden en hij heeft het recht zich vrij te voelen. Daarbij wil klager de uitgang zo plannen dat hij pas naar buiten gaat als er gesprekken en therapieën geweest zijn.

Volgens klager is er geen sprake van een psychische of psychotische stoornis. Het vermeende ernstig nadeel kan naar de mening van klager om deze reden geen gevolg zijn van een psychische stoornis. Daarmee is volgens klager niet voldaan aan het causaliteitsvereiste (artikel 3:33 aanhef Wvggz).

Klager vindt dat er geen sprake is van een ernstig nadeel of misbruik van middelen met als gevolg decompensatie, zoals verweerster stelt. Als klager naar buiten mag, voelt hij zich gelijk vrijer. Klager is genegen afspraken te maken.

Daarnaast zegt klager dat hij op de afdeling niet met respect wordt behandeld en dat hij uit de tent wordt uitgelokt door een aantal verpleegkundigen. Zo werd hij 'viezerik' genoemd en een verpleegkundige heeft hem onnodig fysiek aangevallen, nadat hij hem had aangesproken op zijn gedrag. Klager erkent dat hij verbaal agressief was, maar een reden om hem fysiek aan te vallen was er zijns inziens niet. Hij gebruikt zelf nooit fysiek geweld.

Klager wil overgeplaatst worden naar een rustigere afdeling en hij wil zijn bewegingsvrijheid terug.

4.2 STANDPUNT VERWEERSTER

Het standpunt van verweerster komt, samengevat, neer op het volgende.

Klager is bekend met schizofrenie van het paranoïde type en middelengebruik. In de afgelopen jaren is sprake geweest van een chronisch psychotisch toestandsbeeld met megalomane en paranoïde wanen, hallucinaties en incoherent en verhoogd associatief denken. Klager staat bekend als een zorgmijdende man met een gebrek aan ziektebesef. Hij is gekend met eerdere forse psychotische decompensaties, waarbij geen vrijwilligheid bestaat voor adequate behandeling.

Tevens is sprake van een persoonlijkheidsstoornis NAO; dit uit zich in een verminderde gewetensfunctie en in afwerende/ontwijkende coping. De afgelopen periode gebruikte klager grote hoeveelheden cannabis, hetgeen een negatieve invloed had op zijn toestandsbeeld. Hij is ervan overtuigd lid te zijn van "special forces", waarbij hij het als zijn werk ziet om in te grijpen in waanachtige kinderpornonetwerken. Hierbij is hij snel geagiteerd, ontremd en kan hij zeer dreigend en oninvoelbaar overkomen.

Klager put zichzelf lichamelijk uit door nachten niet te slapen, omdat hij ervan overtuigd is alert te moeten blijven voor gevaren die voortkomen uit zijn waanbelevingen. Daarnaast gaat klager maatschappelijk teloor, omdat hij wegens zijn middelengebruik en psychoticiteit niet in staat is zijn leven adequaat te organiseren.

Klager is regelmatig verbaal agressief naar de verpleging. Hij beschuldigt de verpleegkundigen van verkrachtingen of van pedofiel zijn. Daarnaast zegt hij dat de verpleegkundigen aan zijn geslachtsdeel zitten. Op de afdeling heeft klager tweemaal een verpleegkundige geduwd. Verweerster weerspreekt dat klager zijn cannabis inlevert bij binnenkomst op de afdeling. In de thuissituatie heeft klager gedreigd behandelaars neer te steken en is hij met een zelfgemaakte wapenstok op de politie afgekomen. Tevens heeft klager in de thuissituatie een dreigende houding aangenomen met een ijzeren tafelpoot in zijn hand. Klager heeft in zijn huis met elektriciteitskabels geëxperimenteerd. Doordat klager iedereen van pedofilie en van verkrachting beticht, bestaat er een risico dat hij agressie van derden over zich afroept, met name buiten de kliniek.

Klager heeft geen ziektebesef of -inzicht. Hij vindt de opname en de medicamenteuze behandeling niet noodzakelijk. In het verleden is klager telkens een zorgwekkende zorgmijder gebleken, met meerdere gedwongen opnames en gedwongen medicamenteuze behandelingen. De bewindvoerder heeft gemeld dat klager heeft gedreigd een aanslag te willen plegen op een mensenmassa.

Verweerster ontkent dat de verpleegkundigen klager hebben uitgelokt of dat zij hem onbehoorlijk hebben aangesproken of fysiek hebben aangevallen.

Verweerster deelt mee dat er plannen zijn klager over te plaatsen naar een andere afdeling.

5 OVERWEGINGEN EN OORDEEL KLACHTENCOMMISSIE

Klacht 1 is gebaseerd op artikel 10.3 Wvggz. De klachtencommissie is bevoegd van deze klacht kennis te nemen en klager is ontvankelijk in zijn klacht.

Klager heeft van zijn wettelijke bevoegdheid gebruik gemaakt om op grond van artikel 10.3 Wvggz een klacht in te dienen met betrekking tot de beslissing van de zorgverantwoordelijke (verweerster) inzake de beperking in bewegingsvrijheid. Derhalve zal de klachtencommissie zich moeten uitspreken over deze klacht en dient zij de beslissingen van verweerster aan de wettelijke criteria te toetsen.

Klacht 1

FORMELE TOETSING

Op grond van artikel 8:9 lid 3 Wvggz stelt de zorgverantwoordelijke de beslissing tot het verlenen van verplichte zorg op schrift, voorziet de beslissing van een schriftelijke motivering en stelt de geneesheer-directeur op de hoogte van de beslissing. De geneesheer-directeur geeft betrokkene, de vertegenwoordiger en de advocaat een afschrift van de beslissing en stelt hen schriftelijk in kennis van de klachtwaardigheid van de beslissing en de mogelijkheid van advies en bijstand door de patiëntenvertrouwenspersoon.

In de beschikking d.d. 22 januari 2021 van de rechtbank Limburg wordt ten aanzien van klager een zorgmachtiging verleend, waarin is opgenomen dat het beperken van de bewegingsvrijheid als maatregel kan worden getroffen in het kader van verplichte zorg.

Volgens verweerster is het volgende formulier, tevens toegevoegd bij de stukken, aan klager uitgereikt:

- Informatie aan betrokkene over beslissing zorgverantwoordelijke tot het verlenen van verplichte zorg (art. 8:9 lid 1 en 2 Wvggz) d.d. 22 januari 2021 met betrekking tot het beperken van de bewegingsvrijheid.

De overhandiging van deze formulieren is door klager niet weersproken.

Op het formulier is vermeld waaruit de verplichte zorg zal bestaan en de gronden die in dezen van toepassing zijn, met de bijbehorende motivering.

Hiermee is komen vast te staan dat klager door de zorgverantwoordelijke voldoende op de hoogte is gesteld van zijn rechten en dat hij in de gelegenheid is gesteld contact op te nemen met de patiëntenvertrouwenspersoon en een klacht in te dienen, van welke gelegenheid hij gebruik heeft gemaakt. Aan het bepaalde in artikel 8:9 lid 3 Wvggz is aldus voldaan.

Ten aanzien van de door klager aangevochten beslissing van de zorgverantwoordelijke tot het beperken van de bewegingsvrijheid bij klager overweegt de klachtencommissie voorts als volgt.

TOETSING AAN ERNSTIG NADEEL CRITERIUM

Klager stelt dat er geen sprake is van gevaar of ernstig nadeel in de zin van de Wvggz. Naar zijn mening heeft hij geen psychische of psychotische stoornis en is er geen sprake van misbruik van middelen.

De klachtencommissie acht klagers stelling tegenover de gemotiveerde betwisting door verweerster, zoals hierboven weergegeven, niet aannemelijk. Uit hetgeen is vermeld in de beschikkingen van de rechtbank Limburg, het zorgplan, de medische verklaring, de meldingen onttrekking verplichte zorg, de informatie over de beslissingen over de verplichte zorg, alsmede gelet op de toelichting van verweerster ter zitting is, naar het oordeel van de klachtencommissie, genoegzaam gebleken dat er wel degelijk sprake is van ernstig nadeel, met name voor klager zelf, maar ook voor zijn omgeving.

Uit de stukken die verweerster heeft voorgelegd blijkt dat bij klager sprake is van schizofrenie van het paranoïde type en middelengebruik. Hij is al jaren gekend met megalomane en paranoïde wanen, hallucinaties en incoherent en verhoogd associatief denken. Daarnaast heeft hij een persoonlijkheidsstoornis NAO, hetgeen zich uit in een verminderde gewetensfunctie en in afwerende/ontwijkende coping. Doordat klager grote hoeveelheden cannabis gebruikt, heeft dit een negatief effect op zijn toestandsbeeld. Klager heeft een gebrek aan ziektebesef en -inzicht en is zorgmijndend. Klager denkt dat hij lid is van "special forces", waarbij hij waanachtige kinderpornonetwerken wil oprollen. Hij is snel geagiteerd, ontremd en komt dreigend en oninvoerbaar over. Hij heeft tot twee keer toe een eigen wapen gemaakt en heeft gedreigd een aanslag te willen plegen op een mensenmassa. Klager houdt zich niet aan de gemaakte afspraken, hij weet geregeld uit de kliniek te ontsnappen en komt dan niet terug naar de afdeling. Na een melding van onttrekking aan verplichte zorg wordt hij doorgaans door de politie teruggebracht. Hij verkeert dan meestal onder invloed van middelen. Klager is geregeld verbaal agressief naar het behandelteam en verpleging, waarbij hij allerlei beschuldigingen uit. Door nachten niet te slapen, put klager zichzelf lichamelijk uit. Daarnaast gaat klager maatschappelijk teloor, omdat hij wegens zijn middelengebruik en psychoticiteit niet in staat is zijn leven adequaat te organiseren.

Naar het oordeel van de klachtencommissie heeft verweerster, zoals hiervoor overwogen, niet alleen aannemelijk gemaakt dat er een risico bestaat dat klager zichzelf en zijn omgeving ernstig nadeel berokkent, maar ook dat dit een rechtstreeks gevolg is van klagers geestesstoornis. Tegenover de ontkenning van klager heeft verweerster ter onderbouwing van haar standpunt voldoende argumenten naar voren gebracht. Op grond daarvan onderschrijft de klachtencommissie de beslissing van verweerster, dat het beperken van de vrijheden bij klager in de gegeven situatie noodzakelijk is, als hij weigert zich aan de afspraken te houden en ongeoorloofd de kliniek verlaat.

Voorts dient het beperken van de bewegingsvrijheid te voldoen aan de eisen van effectiviteit, proportionaliteit, subsidiariteit en veiligheid en dient de in verband daarmee te volgen procedure met de benodigde zorgvuldigheid te zijn gewaarborgd.

TOETSING AAN EFFECTIVITEITSCRITERIUM

Het doel van de behandeling is het ernstig nadeel bij klager af te wenden, zijn toestandsbeeld te stabiliseren en dusdanig te herstellen, dat klager zijn autonomie zoveel mogelijk kan herwinnen. De voorwaarden zijn dat klager zorg accepteert, therapietrouw is en een daginvulling heeft.

De klachtencommissie is van oordeel dat de beperking van de bewegingsvrijheid bij klager effectief is, omdat de behandeling met medicatie geen kans van slagen heeft, wanneer hij zich steeds aan de zorg onttrekt en ongeoorloofd afwezig is. In geval van afwezigheid is er steeds sprake van een overmatig middelengebruik, waardoor een verslechtering van zijn toestand beeld optreedt. Klager is snel geagiteerd, beschuldigt mensen, is ontremd en kan voorts zeer dreigend en oninvoelbaar overkomen. Het niet beperken van de bewegingsvrijheid van klager zou bovendien betekenen dat de kans groot is dat hij door zijn agressief verbaal gedrag agressie over zichzelf afroept. Wegens zijn middelengebruik en psychoticiteit is klager niet in staat gebleken zijn leven adequaat te organiseren. In zijn woning heeft hij met elektriciteitskabels geëxperimenteerd. Ook heeft hij gezegd dat hij een aanslag wil plegen op een mensenmassa en heeft tot twee keer toe een wapen gefabriceerd.

De commissie komt op grond van bovenstaande overwegingen tot de conclusie dat de maatregel ten aanzien van het beperken van de bewegingsvrijheid aan de eis van effectiviteit beantwoordt.

TOETSING AAN PROPORTIONALITEITSCRITERIUM

Klager vindt dat de maatregel niet in verhouding staat tot het omschreven nadeel. Hij zegt genegen te zijn afspraken te maken.

De klachtencommissie onderschrijft het standpunt van verweerder en overweegt als volgt. Gebleken is dat klager als gevolg van zijn psychiatrisch toestand beeld overlast veroorzaakt door zijn verbale agressie, agitatie en ontremdheid. Ondanks het feit dat hij zegt afspraken te willen maken, is hij hiertoe niet in staat gebleken. Zijn toestand beeld is van dien aard dat ziektebesef en -inzicht volledig ontbreken, waarbij de complicerende factor is dat het overmatig middelengebruik zijn toestand beeld negatief beïnvloedt. Indien klager niet beperkt wordt in zijn bewegingsvrijheid zal de behandeling met medicatie niet aanslaan en zal zijn opname onevenredig lang gaan duren.

Nu klager niet in staat blijkt te zijn afspraken te maken over zijn bewegingsvrijheid, is de klachtencommissie van oordeel dat in de geschetste omstandigheden verplichte zorg in de vorm van het beperken van de bewegingsvrijheid een proportioneel middel is om het ernstig nadeel te doen wegnemen en het toestand beeld van klager zodanig te doen stabiliseren, dat hij zorg accepteert en dat hij zijn autonomie kan herwinnen.

De commissie concludeert dan ook dat de jegens klager genomen maatregel van het beperken van de bewegingsvrijheid voldoet aan de eis van proportionaliteit.

TOETSING AAN SUBSIDIARITEITSCRITERIUM

Bij het beperken van de bewegingsvrijheid dient, indien en voor zover mogelijk, het voor de patiënt minst ingrijpende middel te worden toegepast.

Klager ontkent zijn huidige toestand beeld en het ernstig nadeel dat hij en zijn omgeving daarvan ondervinden. Vóór zijn opname was klager zorgmijdend en nog steeds is hij, ondanks zijn toezegging daartoe, niet in staat om afspraken te maken over zijn bewegingsvrijheid.

Als gevolg van de ontkenning van zijn toestand beeld in combinatie met de onwil zorg te accepteren en geen middelen te gebruiken, is een verbetering van klagers toestand beeld in de geschetste situatie niet te verwachten. Wanneer klager verstoken blijft van zorg binnen een gesloten klinische setting zal het ernstig nadeel dat uit zijn toestand beeld voortvloeit niet afnemen en zal een opname onevenredig lang duren.

In de hiervoor geschetste omstandigheden kan de klachtencommissie verweerder volgen in haar beslissing de maatregel van het beperken van de bewegingsvrijheid van klager in te zetten. Door de bewegingsvrijheid van klager te beperken, kan de behandeling met medicatie een kans krijgen waardoor het toestand beeld van klager kan verbeteren. Door het overmatig gebruik van middelen tijdens zijn afwezigheid zullen de bij klager waargenomen symptomen niet vanzelf overgaan en niet leiden tot een verbetering van zijn toestand beeld, met alle gevolgen van dien.

Het is verweerster niet gelukt afspraken te maken met klager ten aanzien van het vrijwillig retourneren na verlof. Klager verdwijnt met regelmaat uit de instelling en komt niet uit eigen beweging terug.

Gelet op hetgeen verweerster naar voren heeft gebracht, acht de klachtencommissie het aannemelijk dat in de gegeven omstandigheden, waarin klager niet in staat is afspraken te maken over zijn bewegingsvrijheid en zich geregeld aan zijn behandeling onttrekt, er voor verweerster niets anders overblijft dan de bewegingsvrijheid van klager te beperken in het kader van de verplichte zorg.

De commissie is van oordeel dat daarmee in dezen aan het subsidiariteitsvereiste is voldaan.

TOETSING AAN VEILIGHEIDSCRITERIUM

De klachtencommissie acht aannemelijk dat, indien de vrijheden van klager niet worden beperkt, er een onveilige situatie ontstaat voor klager en zijn omgeving. Verweerster heeft de klachtencommissie ervan overtuigd dat de behandeling met medicatie bij klager pas een kans krijgt, indien hij zorg accepteert en niet onder invloed staat van middelen.

Daarmee is, naar het oordeel van de klachtencommissie, in de gegeven omstandigheden genoegzaam voldaan aan het veiligheidsvereiste.

De klachtencommissie komt, alles overziende, op grond van hetgeen hierboven is overwogen tot het oordeel dat in dezen aan alle wettelijke vereisten is voldaan. Dit heeft tot gevolg dat klacht 1 ongegrond moet worden verklaard.

Uit de overgelegde stukken en het verhandelde tijdens de hoorzitting leidt de klachtencommissie af dat de klacht over de vermeende gedraging van de verpleging (klacht 2) rechtstreeks verband houdt met c.q. voortvloeit uit de hierboven aannemelijk geachte aanwezigheid van een psychische stoornis bij klager. Derhalve heeft de klachtencommissie ook deze klacht in haar overwegingen betrokken, zoals hierna vermeld.

Klacht 2

Klager stelt dat een aantal verpleegkundigen hem uitdaagt en hem viezerik noemt. Ook zou hij, nadat hij verbaal agressief jegens de verpleging was geweest, fysiek zijn aangevallen door een verpleegkundige.

Verweerster heeft ter zitting verklaard dat zij nooit een dergelijk gedrag als door klager omschreven bij verpleegkundigen jegens een patiënt heeft waargenomen.

Nu klager deze klacht niet tegen een met name genoemde verpleegkundige heeft gericht en hijzelf niet ter zitting aanwezig was om desgevraagd opheldering te verschaffen - klager heeft van de hem geboden gelegenheid zijn standpunt ter zitting toe te lichten geen gebruik gemaakt - terwijl verweerster stellig ontkent dat de door klager omschreven situaties zich hebben voorgedaan, is het voor de klachtencommissie, bij gebreke van nadere informatie, niet mogelijk zich ter zake een oordeel te vormen. Derhalve zal de klachtencommissie klacht 2 niet-ontvankelijk verklaren.

6 BESLISSING

De klachtencommissie:

- verstaat dat klacht 1 op 4 maart 2021 ongegrond is verklaard;
- verklaart klacht 2 niet-ontvankelijk.